

Радио „Свободна Европа“ беше огледало, в което обществата, затворени в Източния блок, можеха по-добре да видят това, което им се искаше – свободата. С тези думи някогашният коментатор на радиостанцията Владимир Костов обрисова мисията на „Свободна Европа“ през годините на Студената война. Това той направи по време на международна кръгла маса „Война в ефира: Радио „Свободна Европа“ и България“, която се проведе в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ на 11 ноември 2011 г.

Тя беше посветена на 60-годишнината от първото предаване на български език на радиостанцията. Според Костов, преживял атентат от страна на Държавна сигурност в парижкото метро през август 1978 г., главният противник на комунистическата власт в България не е било радиото, а собствената върхушка, която сама е изкопала гроба си.

„Добре е да се помни миналото, но за мен „Свободна Европа“ не е водила война, а търсеше да подаде ръка, да покаже истината. Даваше информация, без която не може да има свобода“, сподели Владимир Костов. [...](#)

По време на дискусиата Рос Джонсън, един от бившите директори на радиостанцията, разкри интересни подробности от историята на „Свободна Европа“. „Целта ни беше не ние да налагаме свобода, а слушателите сами да я открият“, посочи той.

Първоначалната идеята за българската секция, по думите на Джонсън, е била да бъде сформирана от български емигранти в САЩ. Тя обаче не е проработила.

Битката за душите в ефира на радио „Свободна Европа“

Написано от Христо Христов
Събота, 19 Ноември 2011 19:47

Общественикът Стефан Груев е допринесъл много за създаването на офиса на българската редакция в Ню Йорк, откъдето най-напред са се излъчвали предаванията за България. Това е продължило до 1955 г.

След това Комитетът за радио „Свободна Европа“ е опитал централата да бъде преместена в Истанбул, а не в Мюнхен, както впоследствие става. „Не можахме да постигнем съгласие с турските власти и това ни принуди да се насочим към ФРГ“, разкри Рос Джонсън. Американските собственици са желали излъчваните материали да бъдат предварително одобрени от техни представители в радиото. „За 9-часовата програма обаче това на практика беше невъзможно и затова преминахме към система на преглед и контрол на вече излъчените материали“, разказа Джонсън.

Той посочи, че радиото е решило да излъчи „Задочни репортажи за България“ на писателя Георги Марков, които са съдържали най-сериозната критика срещу Тодор Живков.

През втората половина на 80-те години радиостанцията вече е имала открити телефонни връзки с България. „Българите се възползваха от тази възможност и оставяха своите съобщения на телефонните секретари – някои анонимно, други бяха по-смели“, спомня си бившият ръководител на радиостанцията.

Той отличи работата на писателката и журналистка Румяна Узунова, „която беше със сериозна информация сред българските дисиденти и направи редица смели интервюта с тях“.

Другият бивш директор на радиото Робърт Жилет, който също беше гост на конференцията, също подчерта заслужите на Румяна Узунова. „Тя беше от малкото хора, които в такава степен като нея поеха личен риск със своите посещения в България“, добави той.

Бившият служител в българската секция на „Свободна Европа“ Димитър Бочев отбеляза, че българите в радиото „бяхме изпитали директно жилото на комунизма за разлика от американските собственици“. Според него САЩ са търсили съгласие с лъжата и злото и радиостанцията е станала жертва на политиката на опортюнизъм и

Битката за душите в ефира на радио „Свободна Европа”

Написано от Христо Христов
Събота, 19 Ноември 2011 19:47

отстъпки пред силата, демонстрирана от Москва.

Дългогодишният директор на сигурността на „Свободна Европа” Ричард Къмингс говори за опитите за шпионажи и саботажи на радиото и покушения срещу негови служители. Най-успешните опити за пробив в радиостанцията са били извършени от чехословашката Държавна сигурност, която е успяла да внедри няколко свои разузнавачи в централата в Мюнхен. В архивите на българската ДС съществуват доказателства, че един от тях е използван за [компрометиране на писателя Георги Марков като агент на ЦРУ](#). Бомбен атентат срещу радиото е извършен от терористът на XX век Карлос Чакала през 1981 г.

Международната конференция беше организирана от Държавна агенция „Архиви”, комисията по досиетата, Музея на МВР, СУ „Св. Климент Охридски”, Българска изследователска група за Студената война и Националния политехнически музей. До края на декември 2011 г. в Музея на МВР на ул. „Лавеле” 30 може да бъде [видяна изложба](#), посветена на „Свободна Европа”.